

stod jeg den ærede Minister, og anderledes tror jeg ikke, vi kunne tage det. Jeg tror ikke, vi kunne tage det saaledes, naar en Højskole blot holder et Par eller 3 à 4 Timers Landbrugs-Forelæsninger om Ugen eller holder nogle Øvelser i Kemi, faldes den en Landbrugsskole og skal have baade af Indenrigsministeren og af Kultusministeren. Der maa være en vis Ordning. Saaledes forstod jeg den ærede Minister, og det forekommer det mig, vi alle maa være tilfredse med. Der er en Bemærkning, som jeg maa gjøre til det ærede Medlem, som jeg tror, jeg har misforstaaet. Det ærede Medlem talte først om den humane Dannelses, de unge Mennesker skulde have som Grundlag for at gaa videre i den tekniske Skole, i den polytekniske Læreanstalt og paa Landbohøjskolen. Og nu udviklede den ærede Taler det saaledes til Slutning, at der skulde være en Realskole, og det forbandt han med Grundtvigs Tanke. Men da nogenstinde Grundtvig har tænkt sig Noget saa lavt ved sin Sørs Højskole, at det skulde være en humanitetsdannende Forberedelsesskole for Landbrugskandidater, Veterinærer o. s. v.? Jeg maa have misforstaaet det ærede Medlem, det stoler jeg paa. Jeg tror, vi ere ganske anderledes enige i Betragtningen af det Spørgsmaal, end at det skulde drages frem her som en forberedende Realskole for Landbohøjskolen. Søvrigt vil jeg sige om alle disse Ting her, at jeg tror, man spænder Betingelserne for, at alle disse Mennesker kunne faae Del i den Undervisning, der gives paa Landbohøjskolen, alt for høit. Jeg er bange for, at man glemmer, hvad disse Mennesker skulle til, nemlig til den praktiske Agerbrugs Gjerning, og disse Bondestuder vilde maasse blive endnu slettere, end man mener, at de andre Bondestuder ere.

Jeg har iøvrigt kun et Par Bemærkninger at gjøre. Det ærede Medlem fra Aalborg (Tutein) var saa venlig at meddele mig, at jeg ikke havde sat mig ind i de statistiske Oplysninger om, hvorfra Landbohøjskolens Elever stammede. Jeg vil gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at jeg allerede for et Aars Tid siden efter de Tabeller, der laa for os, gav de fornødne Meddelelser i saa Henseende. Jeg havde nu haabet, at det ærede Medlem havde gaaet det Hele igennem og sagt: Saa mange Landbrugskandidater er der ved de forskellige Examinere, og saaledes fordelte de sig paa de forskellige Klasser, de store Godseiere, Gaardeterne, de mindre Jordbrugere, Embedsmændene o. s. v. Det har det ærede Medlem imidlertid ikke gjort; han nævnte et kort Resultat, og han snuppede

det af paa Halvveien. Men hvis det ærede Medlem vil tage de for ham liggende Tabeller og saa sammenstille dermed de 1,900 større Godseiere, de 80,000 Bønder og de 200,000 Husmænd med og uden Jord og Indfiddere, som leve paa Landet, hvis han vil betragte Besøget paa Landbohøjskolen i Belysning af disse Tal, haaber jeg, at han vil give mig saa omtrent 1000 Gange Ret. Men det ligger jo i Sagens Natur. Jeg gjør jo Ingen Behreidelse, tværtimod. Det er mig en overordentlig stor Glæde at se, at man har en Skole, hvor man kan opdrage Godseiernes vordende Gartnere, og hvor ogsaa Godseiernes Sønner kunne ønske at komme, ligejom ogsaa Grundbesiddernes og Embedsmændenes Sønner og Saadanne. Jeg taler jo imod Højskolen eller dens Tendens eller Betydning i nogen Maade. Men det, jeg siger, er, at naar vi gennemsnitlig anvende 1,000 Kr. om Aaret for dem, hvorfor skulde vi saa ikke anvende 23 Kr. gennemsnitlig paa de Andre, Smaafolkene, der ikke kunne komme der. Studer det! Jeg forlanger jo ikke Mere for Dieblittet, naar der blot kan blive udtalt Willighed dertil en Gang i Fremtiden. Thi vort lille Land er stiftet til at blive et Münsterland i denne Henseende. Forholdene ere saa gennemsnitlige, de ere ikke større, end at vi kunne løste dem, saa vort Folk kan blive i Henseende til Oplysning i forskellige Maader ligesom et Münsterfolk. Men vi gjøre ikke Noget for det, vi blive staaende tilbage hvert Dieblit. Det gjør Jørgenting, siger det ærede Medlem, om vi skulle lægge 120 pCt. til Antallet af Embedsmænd, da de ere fornødne. Det have vi hørt, saa længe Rigsdagen har staaet, at man er kommen og har jagt: Den Embedsmand er fornøden, vi skulle egentlig have to. Tallene ere stegne i den Grad, at naar det ærede Medlem vil se statistisk Tabelværk efter, vil han finde, at der er stet en Fordobling af de Mænd, som tidligere have arbejdet i den Retning; der er nu dobbelt saa Mange som tidligere. Meget af det er dog ganske vist meget naturligt og velbegrundet i Følge Udviklingens Gang. Men jeg har aldrig hørt her i Salen, at, naar man jagde, at det var nødvendigt, at saa var det ogsaa nødvendigt, at de fik Pension uden Hensyn til Alder o. s. v. Den Tankegang har jeg aldrig hørt, at man endog fra Høires Side har været inde paa. Men begynder man nu ogsaa fra Venstres Side at sige, naar man siger, at det er nødvendigt, saa er det nødvendigt, og saa skal der ske en Forøgelse med 120 pCt. — saa veed jeg virkelig ikke, hvad Enden skal blive. Ministeren jagde,